Journal of Water & Wastewater Science & Engineering (jwwse) Autumn 2017, Vol. 2, No. 3. DOI: 10.22112/jwwse.2018.92536.1037

علوم و مهندسی

آب و فاضلاب

نشریه علوم و مهندسی آب و فاضلاب سال دوم، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۶

Study on the Effective Process Parameters for Degradation of Herbicide Bentazone in Contaminated Water by Nano Metal Oxides of Titanium (IV) and Iron (III) Based on Natural Zeolite

Arash Saki¹, Mehrdad Farhadian^{2*} and Nila Davari³ 1- Assistant Professor, Chemical Engineering Department, Faculty of Engineering, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

2- M.Sc. Student, School of Chemical, Petroleum and Gas Engineering, University of Shiraz, Shiraz Iran.
3- M.Sc., Department of Chemical Engineering, Faculty of Engineering, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

* Corresponding Author, Email: m.farhadian@eng.ui.ac.ir

Received: 16/7/2017 Revised: 17/10/2017 Accepted: 17/10/2017

Abstract

In this study, the photocatalyst of TiO₂/Fe₂O₂ based on clinoptilolite natural zeolite was synthesized by co-precipitation method and its function in degradation of Bentazone, as one of the most widely used herbicides in agriculture, was evaluated. The effect of process parameters simultaneously including pollutant concentration (1-40 mg/l), pH (4-10) and hydrogen peroxide concentration (25-100 mg/l) on photocatalytic degradation efficiency of Bentazone was investigated using design of experiments in response surface methodology. Synthesized photocatalyst was characterized by XRD, XRF, FT-IR, FE-SEM and EDX analyses. The results of XRD, FT-IR, and EDX confirmed the presence of TiO₂ and Fe₂O₂ nanoparticles on the surface of clinoptilolite. The FE-SEM results confirmed the deposition of TiO₂/Fe₂O₃ on the surface of clinoptilolite zeolite and also the approximate particle size of TiO₂/Fe₂O₂ was 52 nm. According to XRF results, the synthesized nanoparticles had Fe³⁺/TiO₂ optimal molar ratio of 0.06. The results showed that Bentazone concentration, pH and hydrogen peroxide concentration were the most effective factors on photocatalytic degradation efficiency of Bentazone, respectively. According to the experimental data at optimal conditions (pH, pollutant concentration and hydrogen peroxide concentration are 10, 10 mg/l and 50 mg/l, respectively), degradation efficiency of Bentazone was obtained 97% and the degradation efficiency was 78% at maximum concentration of pollutant (40 mg/l). This study showed that the synthesized photocatalyst has acceptable efficiency for degradation of non-biodegradable pollutant and removal pesticides from contaminated water.

Keywords: Bentazone, Herbicide, Photocatalyst, Water treatment, Environment.

بررسی عوامل موثر فر آیندی در تخریب علفکش بنتازون در آبهای آلوده توسط نانواکسیدهای فلزی تیتانیوم (IV)و آهن (III)بر پایه زئولیت طبیعی

مهرداد فرهادیان^{۱*}، آرش ساکی^۲ و نیلا داوری^۳ ۱- استادیار، گروه مهندسی شیمی، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. ۲- دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشکده مهندسی شیمی، نفت و گاز، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران. ۳- دانش آموخته کارشناسی ارشد، گروه مهندسی شیمی، دانشکده فنی مهندسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران * نویسنده مسئول، ایمیل: m.farhadian@eng.ui.ac.ir

> تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۴/۲۵ تاریخ اصلاح: ۱۳۹۶/۷/۲۵ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۷/۲۵

> > چکیدہ

در این پژوهش فتوکاتالیست ترکیبی اکسید تیتانیوم و اکسید آهن بر يايه زئوليت طبيعي كلينو يتيلولايت بهروش همر سوبي شيميايي سنتز شد و عملکرد آن در تخریب بنتازون بهعنوان یکی از پرمصرفترین علف کشها در کشاورزی مورد ارزیابی قرار گرفت. اثر همزمان عوامل فرآیندی شامل غلظت آلاینده (pH (۱-۴۰ mg/l)، محلول (۱۰-۴) و غلظت هیدروژن یراکساید (۲۵–۱۰۰ mg/l) بر بازده تخریب فتوكاتاليستي بنتازون با استفاده از طراحي أزمايشها بهروش سطح پاسخ بررسی شد. مشخصهیابی فتوکاتالیست سنتز شده توسط تحلیل های EDX ،FT-IR ،XRF ،XRD و EDX انجام شد. نتایج FT-IR ، XRD و EDX حضور نانوذرات اكسيد تيتانيوم و اكسيد آهن را بر سطح زئولیت کلینوپتیلولایت تأیید کردند. نتایج -FE SEM ضمن تأييد لايهنشاني اكسيد تيتانيوم و اكسيد آهن بر سطح زئولیت کلینوپتیلولایت، اندازه تقریبی نانو ذرات را nm نشان داد. مطابق با نتایج XRF، نانوذرات سنتز شده با نسبت مولی بهینه +Fe³⁺ به TiO₂ برابر با ۰/۰۶ حاصل شدند. نتایج این پژوهش نشان داد که غلظت محلول بنتازون، pH اولیه محلول و غلظت هیدروژن پراکساید بهترتیب بیشترین اثر را بر بازده تخریب فتوکاتالیستی بنتازون دارند. مطابق با نتایج تجربی در شرایط بهینه (pH اولیه محلول، غلظت آلاينده و غلظت هيدروژن پراكسايد بهترتيب برابر با ۱۰ mg/l و ۱۰ mg/l و ۵۰ mg/l بازده تخریب بنتازون ۹۷٪ بهدست آمد و در حداكثر غلظت آلاينده (۴۰ mg/l) بازده تخريب ۷۸٪ حاصل شد. این پژوهش نشان داد که فتوکاتالیست سنتز شده بازده قابل قبولی در تخریب آلاینده زیست تخریب ناپذیر و حذف سموم کشاورزی از آبهای آلوده دارد.

كلمات كليدى: بنتازون، علف كش، فتوكاتاليست، تصفيه آب، محيط زيست.

۱– مقدمه

مصرف جهانی سموم کشاورزی در حدود دو میلیون تن در سال است که ۴۵ درصد از سموم تنها توسط اروپا، ۳۰ درصد در ایالات متحده آمریکا و ۲۵ درصد در سایر نقاط جهان مصرف می شود. سهم مصرف سموم کشاورزی در جهان شامل ۴۷/۵ درصد علف کشها، ۲۹/۵ درصد حشره کشها، ۱۷/۵ درصد قارچ کشها و ۵/۵ درصد سایر سموم است (De et al.,) 2014). انواع مختلفی از سموم کشاورزی که در سیستمهای آبی یافت میشوند، ناشی از فعالیتهای مختلف ازجمله نشت مواد شیمیایی، فاضلابهای صنعتی و روان آبهای کشاورزی هستند (Jonidi-Jafari et al., 2015). این ترکیبات آلی و سمی در آبهای سطحی و زیرزمینی، صدمات جبران ناپذیری به محيط زيست وارد مي كنند. همچنين سموم كشاورزى بهروشهای مختلف وارد جو، خاک و در نهایت زنجیره غذایی می شوند و تأثیر قابل توجهی بر اکوسیستمهای کشاورزی و محصولات باغى و زراعى خواهند داشت ,Fadaei et al. .2012)

علف کش بنتازون با نام تجاری بازاگران یکی از سموم کشاورزی است که بهطور نسبتاً وسیعی برای از بین بردن علفهای هرز پهنبرگ در مزارع لوبیا، ذرت، برنج و غیره به کار برده می شود (Gholami et al., 2016). علف کش بنتازون اغلب به صورت محلول نمک سدیم در بازار عرضه می شود و پس از رقیقسازی در آب، مورد استفاده قرار می گیرد (,Pourata et al. 2009). بنتازون بەعلت ماندگارى زياد، زىست تخرىب نايذىرى، سمیت و حلالیت بالا، نگرانیهای بسیاری برای محیط زیست ايجاد مي كند (Njoku et al., 2014; Gholami et al., 2016). همچنین بنتازون از طریق مصرف خوراکی یا جذب پوستی برای انسان سمی است و می تواند منجر به التهاب چشم شود (Wei et al., 2016). بهمنظور از بین بردن اثرات مخرب بنتازون بر محیط زیست و بهداشت عمومی، مطالعاتی برای حذف بنتازون از آبهای آلوده انجام شده است. (Ayranci and Hoda (2004) برای حذف بنتازون، روش جذب سطحی به کمک کربن فعال را مورد بررسی قرار دادند که بیشترین میزان جذب بنتازون ۲۵٪ در مدت ۲ ساعت گزارش شد. Mukherjee et al. (2016) با روش جذب زیستی توانستند علفکش بنتازون را در ۱۳۵ روز حدود ۲۵٪ حذف کنند. در پژوهشی

دیگر برای حذف بنتازون از آبهای آشامیدنی، فیلتر کردن با کربن فعال مورد استفاده قرار گرفت (,Heijman and Hopman). کاستیهای روشهای ذکر شده مانند مشکلات بازیابی جاذب و تولید آلایندههای ثانویه در روش جذب سطحی جاذب و مولید آلایندههای ثانویه در روش و هزینه بالا در روش فیلتراسیون (Homem and Santos, 2011) را می توان با کاربرد فناوریهای جایگزین بهبود بخشید.

در سالهای اخیر فرآیندهای اکسیداسیون پیشرفته بهدلیل کارایی بسیار بالا و همچنین عدم ایجاد آلودگیهای ثانویه بسیار مورد توجه قرار گرفتهاند و فرآیندهایی از جمله UV/H₂O₂، UV/ZnO .UV/O₃ و UV/Fenton بهطور گسترده برای حذف انواع مختلفی از آلایندهها مانند سموم کشاورزی (علفکشها) کاربرد دارند (Jonidi-Jafari et al., 2015). فرآیندهای اکسیداسیون پیشرفته آن دسته واکنشهایی فرآیندهای اکسیداسیون پیشرفته آن دسته واکنشهایی تخریب آلایندههای منابع آب زیرزمینی، سطحی و فاضلاب صنعتی حاوی آلایندههای آلی زیست تخریب ناپذیر در نظر گرفته میشوند (al., 2015; Esmaili et al., 2017).

یکی از جدیدترین و کاربردیترین فرآیندهای اکسیداسیون پیشرفته، فرآیندهای فتوکاتالیستی است. در این فرآیندها، آلاینده در حضور ذرات فتوکاتالیستی، تحت تأثیر تابش اشعه UV قرار گرفته و با تولید رادیکالهای هیدروکسیل، اکسید و تجزیه میشود (Zazouli et al., 2017). بین انواع فتوکاتالیستهای مورد استفاده در فرآیند فتوکاتالیستی، نانوذرات اکسید تیتانیوم بهدلیل هزینه کم، سمی نبودن، جذب فرابنفش و پایداری زیاد و واکنشپذیری بالا برای تجزیه Ahmad et). (al., 2016

به منظور بازیابی راحت تر فتو کاتالیست، پژوهشگران مختلف از بسترهای گوناگون برای تثبیت نانوذرات استفاده کردهاند. کربن فعال، فایبرگلاس و زئولیت نمونههایی از این بسترها هستند (Arimi et al., 2016). استفاده از زئولیتهای طبیعی به علت فراوانی نسبی در کشور ایران و بهای بسیار پایین آنها در سالهای اخیر توجه ویژهای را در حوزه راکتورهای کاتالیستی به خود جلب کردهاند. یکی از فراوان ترین و

ارزان ترین زئولیت های طبیعی، کلینوپتیلولایت است که دارای قابلیت جذب بالا، ساز گاری با محیط و پایداری حرارتی تا دمای ۲۰ ۰۲۰ است (Faramarzpour et al., 2009).

در این پژوهش با درنظر گرفتن قابلیت فتوکاتالیستی نانوذرات اکسید آهن (,, Davari et al., 2010; Davari et al., 2010)، با تثبیت همزمان نانو ذرات اکسید تیتانیوم و اکسید آهن بر زئولیت طبیعی ایرانی (کلینوپتیلولایت) ، فتوکاتالیستی با قدرت تخریب بیشتر سنتز شد. فتوکاتالیست سنتز شده پس از مشخصهیابی در یک راکتور اکسیداسیون پیشرفته بهکار گرفته شد و اثر عوامل عملیاتی همچون غلظت آلاینده، غلظت هیدروژن پراکساید و PH اولیه محلول بر بازده فرآیند تخریب علف کش بنتازون مورد بررسی قرار گرفت.

۲- مواد و روشها

۲–۱– مواد شیمیایی

مواد شیمیایی اصلی مورد استفاده برای آمادهسازی فتوکاتالیست اکسید تیتانیوم/ اکسید آهن بر پایه زئولیت طبیعی شامل تیتانیوم کلراید (Cas#812382) و آهن کلراید (Cas#803945) بود. سولفوریک اسید (Cas#7664939)) سدیم هیدروکسید (Cas#1310732) و هیدروژن پراکساید سدیم هیدروکسید (Cas#1310732) و هیدروژن پراکساید آزمایشها مورد استفاده قرار گرفتند. مواد شیمیایی مصرفی در این پژوهش از شرکت مرک خریداری و زئولیت طبیعی ایرانی (کلینوپتولایت) از معادن سمنان تهیه شد. همچنین از علفکش بنتازون با خلوص ۹۷ درصد وزنی در آزمایشها استفاده شد که مرکز تحقیقات گیاهپزشکی تهران این نمونه را در اختیار قرار داد. خصوصیات فیزیکی و شیمیایی بنتازون در

جدول ۱ ارائه شده است.

۲-۲- روش تهیه فتوکاتالیست

برای آمادهسازی زئولیت ابتدا ناخالصیهای همراه با بلورهای زئولیت، بهروشهای مکانیکی جدا و سپس با استفاده از هاون چینی، نمونهها آسیاب و تبدیل به پودر شد. پودر حاصل با استفاده از غربالهای استاندارد (ASTM) با اندازه mµ-۲۰۰ ۴۰۰ الک شد، با آب دیونیزه شستشو و سپس در دمای محیط خشک شد. برای دستیابی به بیشترین بازده تخریب براساس آزمایشهای غربال گری، نسبت مول
ی ${\rm Fe^{3^+}}$ به ${\rm TiO_2}$ برابر با مقدار بهینه ۰/۰۶ انتخاب و pH محلول در حدود ۲ تنظیم شد (Wang et al., 2011). سایر نسبتهای مولی ⁺Fe³⁺ به TiO, نشان داد که تخریب بنتازون کمتر است، بهطوریکه کاهش نسبت مولی ⁺⁴Fe به TiO₂ از ۰/۰۶ به ۰/۰۳ منجر به کاهش تخریب بنتازون از ۸۰٪ تا ۷۰٪ می شود. علاوهبر این، افزایش نسبت مولی Fe³⁺ به TiO₂ از ۰/۰۶ به ۰/۰۹، باعث کاهش تخریب بنتازون از ۸۰٪ تا ۶۵٪ می شود. به منظور سنتز کاتالیست بهروش همرسوبی شیمیایی، ابتدا g ۰/۴۷ يودر زئوليت آمادهسازي شده، با آب مقطر ديونيزه مخلوط و تا دمای C^oC به آن حرارت داده شد. سیس تیتانیوم کلراید (۰/۶۸۶ ml) و آهن کلراید (۰/۶۸۹ g) به صورت همزمان به پودر زئولیت افزوده و مخلوط شدند. محلول تهیه شده در دمای C[•] ۴ بهمدت ۴ ساعت مورد اختلاط قرار گرفت. پس از آن محلول بهمدت ۱۲ ساعت در دمای محیط قرار گرفت تا واكنشها بهطور كامل انجام شود. سپس محصول تشكيل شده با آب دیونیزه شستشو داده شد و پس از آن بهمدت ۲ ساعت در دمای ℃ ۸۰ در آون خشک شد. در نهایت فرآیند کلسیناسیون در کوره مافلی با دمای [°] ۴۰۰ بهمدت ۲ ساعت انجام شد تا فتوكاتاليست اكسيد تيتانيوم/ اكسيد آهن/ زئوليت حاصل شود.

طول موج حداکثر جذب (nm)	حداکثر غلظت مجاز در آب آشامیدنی (mg/l)	حلالیت در آب (mg/l)	وزن مولکولی (g/mol)	ساختار علفكش	فرمول شيميايي	نام علفکش
۳۳۵	• /• ٣	۵۲۰	5£•/28	CH3 CH3 CH3 CH3	$C_{10}H_{12}N_2O_3S$	بنتازون

جدول ۱- مشخصات علف كش بنتازون (Njoku et al., 2014; Gholami et al., 2016)

سال دوم، شماره ۳، پاییز ۱۳۹٦

۲-۳- مشخصهیابی فتوکاتالیست

برای مشخصهیابی فتوکاتالیست سنتز شده، تحلیل XRF با استفاده از دستگاه فلورسانس پرتوایکسی (مدل S4-Pioneer) و تحلیل XRD با دستگاه پراش سنج پرتوایکسی (مدل آلمان) و تحلیل XRD با دستگاه پراش سنج پرتوایکسی (مدل فروسرخ تبدیل فوریه (مدل 6300-FT ژاپن) انجام شد. عکسهای میکروسکوپ الکترونی با دستگاه FE-SEM (مدل عکسهای میکروسکوپ الکترونی با دستگاه FE-SEM (مدل و ساختار زئولیت طبیعی و فتوکاتالیست سنتز شده، توسط XL (میکروسکوپ الکترونی روبشی، XL یک دستگاه SEM (میکروسکوپ الکترونی روبشی، XL سری، فیلیپس XL (XL30 مجهز به تحلیل ,AIS2300C) (موت.

۲-۴-سامانه آزمایشگاهی

در این پژوهش از یک راکتور شیشهای دو جداره به حجم IV سا ۲۵۰ استفاده شد که از نوع ناپیوسته بود و توسط عبور آب از ژاکت دمای آن ثابت نگه داشته شد و برای اندازه گیری دما یک دماسنج دیجیتالی بر روی درب راکتور تعبیه شده است. یک دماسنج دیجیتالی بر روی درب راکتور تعبیه شده است. مکنات تامین شد، از یک لامپ UV به توان W ۶ و طول موج مگذت تامین شد. از یک لامپ UV به توان W ۶ و طول موج nm ۲۵۴ مر داخل راکتور استفاده شد. سامانه آزمایشگاهی مورد استفاده در شکل ۱ ارائه شده است.

۲-۵- طراحی آزمایشها بهروش سطح پاسخ

به منظور تخریب فتو کاتالیستی علف کش بنتازون در راکتور اکسیداسیون پیشرفته از روش سطح پاسخ استفاده شد. در این پژوهش مطابق با جدول ۲، عوامل عملیاتی شامل غلظت بنتازون، غلظت هیدروژن پراکساید و pH اولیه محلول مورد بررسی قرار گرفت. سایر عوامل نظیر دما ($^{\circ}$ ($^{\pm}$ 47) و شدت تابش لامپ UV (توان W ۶ و طول موج T۵۴ mm) ثابت فرض شدند و با توجه به آزمایشهای غربال گری، مقادیر بهینه فرض شدند و با توجه به آزمایشهای غربال گری، مقادیر بهینه برای غلظت فتو کاتالیست در محدوده ا/g ($^{\circ}$ ۶ و زمان ماند ۳۰ تا ۹۰ دقیقه به ترتیب برابر با ا/g $^{\circ}$ ۶ و دقیقه درنظر گرفته شد.

۶–۲– روند انجام آزمایشهای اکسیداسیون پیشرفته

برای هر آزمایش، PH محلول بنتازون تنظیم و همراه با غلظت نانوفتوکاتالیست (PH محلول بنتازون تنظیم و همراه با غلظت نانوفتوکاتالیست (0/ g/l) به محفظه راکتور منتقل شد. PH محلول با استفاده از محلولهای رقیقشده هیدروکلریک اسید UB- سنج هیدروکسید، با کمک یک PH سنج (مدل -UB-UB ساخت شرکت دنور) تنظیم شد. دمای واکنش با کمک چرخش آب در لولههای خنک کننده تعبیه شده دور راکتور، در دمای $0^{\circ} t \pm 67$ ثابت نگه داشته شد. بهمنظور جداسازی نانو ذرات فتوکاتالیست در نمونههای سوسپانسیونی از سانتریفوژ (مدل dot dot اساخت شرکت هرولب آلمان) در زمان min رامد و سرعت PT ۵۰۰۰ استفاده شد. سپس غلظت زمان منا ۱۰ ساخت روفتومتری با استفاده از منحنی زمان منا اسیون در طول موج حداکثر جذب آن (۳۳۵ mm) تعیین شد. بازده تخریب علف کش بنتازون (E) از طریق معادله (۱) محاسبه شد که 0° و 0 به ترتیب، غلظتهای اولیه و نهایی بنتازون بر حسب [mg/ هستند.

$$E = \frac{C_o - C_e}{C_o} \tag{1}$$

۳- نتایج و بحث

۲-۱- مشخصهیابی فتوکاتالیست

XRD تحليل XRD

الگوهای XRD زئولیت طبیعی و فتوکاتالیست سنتز شده در شکل ۲ ارائه شده است. نتایج شکل ۲ نشان داد که الگوی

 $\theta = 11/70$ و ۱۳/۰۱ و ۱۳/۰۱ و ۱۳/۰۲ و XRD زئولیت طبیعی در ۲۲/۳۱ و ۲۲/۳۱ و XRD دارای پیکهای مراجع هم خوانی دارد (Korkuna et al., 2006)، اگرچه بهعلت تفاوت ساختار زئولیت طبیعی استخراج شده از منابع مختلف، تفاوتهایی در الگوی XRD آنها مشاهده میشود. پیکهای ۴۵۴ و ۲/۲۷ و ۲/۲۷ و ۲/۲۷ مرکم و ۲/۵۴ و ۲/۲۷ پیکهای ۴۵۴ و ۲/۲۷ پیکهای ۲۸۵۴ و ۲/۵۴ پیکهای ۲۸۵۴ و ۲/۵۴ پیکهای ۲۸۵۴ و پیکهای ۲۸۵۴ و پیکهای ۲۸۵۴ و پیکهای ۲۰۵۴ پیکهای ۲۰۵۴ پیکهای اصلی زئولیت طبیعی تقریباً بدون تغییر بوده که بیانگر ساختار زئولیت طبیعی به عنوان پایه ی کاتالیست است.

جدول ۲- عوامل و سطوح انتخابی در طراحی آزمایشها

سطوح			عوامل		
4.	۱.	١	غلظت علف کش بنتازون (mg/l)		
١٠٠	۵۰	۲۵	غلظت هيدروژن پراكسايد (mg/l)		
١٠	٧	۴	pH اوليه محلول		

۲-۱-۳ تحلیل XRF

تحلیلهای XRF زئولیت طبیعی و فتوکاتالیست سنتز شده در جدول ۳ ارائه شده است. نتایج نشان داد که مقدار از پیش محاسبه شده نسبت مولی Fe³⁺ به TiO₂ برابر ۲/۰۶ با موفقیت بهدست آمده و فتوکاتالیستی حاوی ۵۵ درصد وزنی اکسید تیتانیوم سنتز شده است. با تحلیل XRD، پیک مربوط به آهن بهطور واضح قابل تشخیص نبوده که بهدلیل کم بودن میزان آهن است (۵۲۱ Cung et al., 2011)، بهطوری که ۵۲/۳ درصد وزنی از فتوکاتالیست سنتز شده را آهن تشکیل میدهد.

FT-IR تحليل

مطابق با شکل ۳ در طیف FT-IR، پیکهای مربوط به زئولیت طبیعی در فتوکاتالیست نیز تکرار شده است. در فتوکاتالیست سنتز شده در مقایسه با زئولیت طبیعی، سه پیک اضافه در

شكل ۳- طيف FT-IR نمونه زئوليت طبيعي و فتوكاتاليست تركيبي شامل اكسيد تيتانيوم و اكسيد آهن تثبيت شده

فتوكاتاليست سنتز شده	زئوليت طبيعي	(5	
(درصد وزنی)	(درصد وزنی)	تريب	
۵۵/۵۰	٠/١٩٨	TiO ₂	
۳/۵۰	1/48	Fe ₂ O ₃	
30/73	۲۹/۸۰	SiO ₂	
۴/۹۵	11/27	Al_2O_3	
۰/۷۵۵	-	Cl	
٠/٨٨٣	١/٩٣	Na ₂ O	
•/۶۶٩	١/٨٠	K ₂ O	
•/۴۲٨	1/•4	MgO	
۰/۲۷۴	۱/۹۱	CaO	
•/14•	•/17•	SO ₃	
•/• ٢٩	٠/٠٣٧	CuO	
• / • ٣ ١	•/\.	SrO	
١	١٠٠	Total	

جدول ۳- تحلیل XRF برای زئولیت طبیعی و فتوکاتالیست سنتز شده

اعداد موج حدود ۵۶۰، ۱۱۰۰ و ۳۵۰۰ مشاهده می شود که بهترتیب مربوط به ارتعاش کششی گروه عاملی Fe-O نانو ذرات اكسيد آهن (Battisha et al., 2006)، گروه عاملي Ti-O نانو ذرات اکسید تیتانیوم (Kannaiyan et al., 2010) و گروه هیدروکسیل O-H سطحی ذرات اکسید تیتانیم و اکسید آهن

EDX و FE-SEM و FE-1-۳ و

است.

تصاوير FE-SEM و طيف EDX براي زئوليت طبيعي و فتوکاتالیست سنتز شده با مقیاس ۳۷۵ nm در شکل ۴ ارائه شده است. تصاویر FE-SEM در شکل ۴-الف، سطح صاف زئولیت طبیعی و شکل ۴-ب، سطح فتوکاتالیست سنتز $TiO_2/$) شده را نشان می دهد که حضور نانو ذرات تثبیت شده (Fe₂O₃) قابل ملاحظه است. براساس تصویر تهیه شده، اندازه تقریبی یک نمونه از نانوذرات تثبیت شده برابر با ۵۲ nm است. همچنین نتایج حاصل از طیف EDX، بارگذاری تیتانیوم و آهن (بر فتو كاتاليست سنتز شده) و آلومينيوم و سيليس (بر زئوليت طبيعي) را تأييد مي كند.

قطر ذرات فتوكاتاليست سنتز شده با استفاده از نرمافزار ImageJ 1.44p اندازه گیری شد که در شکل ۵، نمودار توزیع اندازه ذرات ارائه شده است. مطابق با شکل ۵، توزیع اندازه ذرات فتوکاتالیست سنتز شده در این پژوهش، بین ۱ تا nm

است. در حدود ۲۰ ٪ از ذرات فتوکاتالیست دارای قطری معادل با ۲۰-۱۰ nm و کمترین سهم مربوط به ذرات فتوکاتالیست با قطر ۹۰ nm است.

۲-۳- نتایج آزمایشهای فتوکاتالیستی بنتازون و تحلیل واريانس دادهها

در این پژوهش تخریب بنتازون با استفاده از فتو کاتالیست سنتز شده در یک فتوراکتور و با تغییر عواملی نظیر غلظت محلول بنتازون، غلظت هيدروژن پراکسايد و pH اوليه محلول در سه سطح مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آن در جدول ۴ گردآوری شده است. بازده هریک از واکنشهای فتوکاتالیستی (میانگین دو تکرار) بهعنوان پاسخ گزارش شد. برای تجزیه و تحلیل نتایج و بهینهسازی شرایط از نرمافزار Design Expert version 7.0.0 استفاده شد. در این مدل سازی در شرایط بهینه (PH اولیه محلول، غلظت بنتازون و غلظت هیدروژن پراکساید بهترتیب برابر با ۱۰ mg/l ۱۰ و ۵۰ mg/l) بازده تخریب بنتازون ۹۸ ٪ حاصل شد و با حداکثر غلظت بنتازون (mg/l ۴۰) بازده تخریب به ۸۰ ٪ رسید.

بعد از ثبت نتایج آزمایشهای تخریب بنتازون در سامانه اکسیداسیون پیشرفته، تحلیل آماری دادهها با استفاده از روش تحلیل واریانس صورت گرفت. نتایج تحلیل واریانس دادههای حاصل از آزمایش در جدول ۵ ارائه شده است. ارزیابی و تحلیل

شكل ۴- تصاوير FE-SEM و طيف EDX براى: الف) زئوليت طبيعي و ب) فتوكاتاليست سنتز شده

دادهها بر اساس مقدار P (بهعنوان شاخص اهمیت عوامل) و مقدار F (شاخص اولویت تأثیر گذاری عوامل) انجام شد. براساس مبانی روش سطح پاسخ عواملی که P-value آنها کمتر از $^{+}$ مبانی روش سطح پاسخ عواملی که معاد. از طرفی مقدار $^{+}$ باشد، جزء عوامل مؤثر به حساب می آیند. از طرفی مقدار F-value می آیند. از طرفی مقدار F-value می انترای اثر هر عامل است؛ بنابراین مطابق با جدول ۵، غلظت محلول بنتازون، pH اولیه محلول و غلظت هیدروژن پراکساید عوامل مؤثر هستند و بهترتیب بیشترین اثر را بر بازده تخریب فتوکاتالیستی بنتازون دارند. همچنین

برهم کنشی بین عوامل در این پژوهش وجود ندارد.

۳–۳–مدل استخراجی برای تخریب فتو کاتالیستی بنتازون مدل آماری مرتبه دومی که طراحی Design Expert برای تخریب بنتازون در این پژوهش ارائه میدهد، در رابطه (۲) نشان داده شده است.

E = +61.67 - 27.75 * A + 4.87 * B + 3.88 * C(Y)

سال دوم، شماره ۳، پاییز ۱۳۹٦

بازده تخریب بنتازون (٪)	غلظت هیدروژن پراکساید (mg/l)	غلظت اوليه بنتازون (mg/l)	рН	شماره آزمایش
$91/\delta \pm \cdot/7$	$\Delta \cdot \pm 1$	$1 \pm \cdot / \cdot \Delta$	$1 \cdot \pm \cdot / \cdot 1$	١
۳۹/۱ ± ۰/۱	$\cdots \pm 1$	そ・ 土 ・/ イ・	$Y \pm \cdot / \cdot 1$	٢
λ 9/٣ ± •/٢	$\Delta \cdot \pm 1$	$1 \pm \cdot / \cdot \Delta$	۴ ± ۰/۰ ۱	٣
$r/0 \pm r/1$	$\Delta \cdot \pm 1$	キ・ 土 ・/۲・	$1 \cdot \pm \cdot / \cdot 1$	۴
$ m 87/8\pm \cdot/7$	$\Delta \cdot \pm 1$	$1 \cdot \pm \cdot / 1$	$Y \pm \cdot / \cdot 1$	۵
$\Delta 9/Y \pm \cdot/1$	$\Delta \cdot \pm 1$	$1 \cdot \pm \cdot / 1$	$V \pm \cdot / \cdot 1$	۶
$\lambda m/f \pm \cdot/m$	70 ± 1	$1 \pm \cdot / \cdot \Delta$	$Y \pm \cdot / \cdot 1$	٧
84/1±•/1	70 ± 1	$1 \cdot \pm \cdot / 1$	$1 \cdot \pm \cdot / \cdot 1$	٨
$V1/T \pm \cdot/T$	$\cdots \pm 1$	$1 \cdot \pm \cdot / 1$	$1 \cdot \pm \cdot / \cdot 1$	٩
$98/T \pm \cdot/T$	$\cdots \pm 1$	$1 \pm \cdot / \cdot \Delta$	$Y \pm \cdot / \cdot 1$	١٠
$\Delta F/T \pm \cdot / 1$	70 ± 1	$1 \cdot \pm \cdot / 1$	۴ ± ۰/۰ ۱	11
84/Y±•/1	$\Delta \cdot \pm 1$	$1 \cdot \pm \cdot / 1$	$V \pm \cdot / \cdot 1$	١٢
$r\cdot s \pm \cdot 1$	ration 1	そ・ 土 ・/ イ・	$Y \pm \cdot / \cdot 1$	١٣
Yタ/1 土・/1	$\Delta \cdot \pm 1$	そ・ 土 ・/ ۲・	۴ ± ۰/۰ ۱	14
$\Delta\lambda/\Upsilon\pm \cdot/\Upsilon$	$\cdots \pm 1$	$1 \pm \cdot / \cdot \Delta$	۴±•/۰۱	۱۵

جدول ۴- نتایج تخریب فتوکاتالیستی بنتازون به روش سطح پاسخ

جدول ۵- تحلیل واریانس دادهها برای تخریب فتوکاتالیستی بنتازون

	مقدار <i>F</i>	متوسط	درجه	مجموع	Ide
1		مربعات	آزادی	مربعات	
•/••• \<	1.7/44	VTD/87	٩	۶۵۳۰/۵۸	مدل
•/••• •<	٨۶٩/٧٢	۶١۶٠/۵۰	١	۶١۶٠/۵۰	غلظت محلول بنتازون
•/••۳۵<	78/14	190/17	١	190/17	pH اولیه محلول
•/••97<	18/98	120/12	١	120/12	غلظت هيدروژن پراکسايد
•/•۶۶۵<	۶/۹۲	49/	١	49/	غلظت محلول بنتازون × pH
•/۴٨۶٢<	۰/۵۶	۴/۰۰	١	۴/۰۰	غلظت محلول بنتازون × غلظت هيدروژن پراکسايد
•/٣٩•٧<	• /AA	۶/۲۵	١	۶/۲۵	pH × غلظت هيدروژن پراکسايد

pH و C B A و E بهترتیب، غلظت محلول بنتازون، PH اولیه محلول، غلظت هیدروژن پراکساید و بازده تخریب بنتازون هستند

نتایج تجربی و نتایج پیشبینیشده از مدل برای بازده تخریب بنتازون در شکل ۶ ارائه شده است. برای نشان دادن تطابق خوب بین پاسخهای تجربی و پاسخهای پیشبینیشده توسط مدل، از معیار R² استفاده میشود که مقدار این متغیر بین صفر تا یک است. مقدار R² در مدل این پژوهش ۱۹/۹۹ است که نشان از تطابق خوب دادههای تجربی با دادههای پیشبینیشده از مدل دارد

(شکل ۶). همچنین مقدار R^2 اصلاح شده برابر ۱۹۸۸ است که بیانگر دقت برازش مدل است. با انجام آزمایش در شرایط واقعی، بازده تخریب بنتازون با غلظتهای ا/mg ۱۰ و ا/m ۶ بنتازون بهترتیب برابر با ۹۷٪ و ۸۷٪ حاصل شد (۱۰ = PH و غلظت هیدروژن پراکساید برابر با ۵۱ ($6 \cdot mg/l$). همچنین دادههای تجربی در شرایط بهینه فرآیندی نشان داد که غلظت فتوکاتالیست ا/g ۵/۵ کارایی مناسبتری در تخریب بنتازون (۹۷٪) نسبت به مقادیر ا/g ۱/۵۲).

شکل ۶- نتایج تجربی (مربعها) و نتایج پیشبینی شده از مدل (خط تیره) برای تخریب فتو کاتالیستی بنتازون

شكل V- بازده تخريب فتوكاتاليستي بنتازون برحسب تغييرات غلظت اوليه بنتازون و pH

۳-۳- تأثیر غلظت اولیه علف کش بنتازون بر تخریب فتوکاتالیستی بنتازون

شکل ۷ نمودار خطوط همتراز بازده واکنش را برحسب تغییرات غلظت اولیه بنتازون و PH اولیه محلول نشان میدهد. مطابق شکل ۷، بیشترین بازده تخریب بنتازون در غلظتهای پایین محلول بنتازون (۱ mg/۱) صورت میگیرد. علت این امر میتواند تولید ذرات حد واسط بهدلیل افزایش غلظت بنتازون و اشغال سایتهای فعال فتوکاتالیست توسط این ذرات باشد (Seck et al., 2012). با افزایش غلظت بنتازون، تعداد جذب

مولکولهای بنتازون در سطح فتوکاتالیست افزایش مییابد که میتواند در کاهش تولید رادیکالهای هیدروکسیل مؤثر باشد. نتایج این پژوهش با یافتههای (2012) .Seck et al و Seck et al و 2012) et al (2009) عطابقت دارد.

P−4- تأثير pH بر تخريب فتوكاتاليستى بنتازون

همانطور که از شکل ۷ مشاهده می شود در pH بالا (۰۰ = pH)، تخریب بنتازون به ۹۶٪ می رسد. به طور کلی با افزایش pH در غلظت ثابت بنتازون، میزان تخریب بنتازون افزایش می یابد. pH محلول در این پژوهش از عوامل مهم و تأثیر گذار

شکل ۸- بازده تخریب فتوکاتالیستی بنتازون برحسب تغییرات غلظت اولیه بنتازون و غلظت هیدروژن پراکساید

است (مطابق با مقادیر F و F در جدول ۵). pH محلول تأثیر مهمی بر فتولیز هیدروژن پراکساید دارد، بهطوری که مقدار فتولیز هیدروژن پراکساید در pH بالا (۴۰ = pH) افزایش مییابد. این امر میتواند بهعلت ضریب جذب مولی بالاتر آنیون پراکساید ($^{-}_{2}$ OH) در T۵۴ nm ($^{-1}$ T۰ M⁻¹cm) و در اثر جذب قسمت بار مثبت سطح فتوکاتالیست TiO توسط قسمت بار منفی مولکولهای بنتازون باشد (Mir et al., 2014). نتایج Beltran-Heredia همخوانی دارد (Heredia, 1996).

۳-۶- تأثیر غلظت هیدروژن پراکساید بر تخریب فتوکاتالیستی بنتازون

نمودار خطوط همتراز بازده واکنش برحسب تغییرات غلظت اولیه بنتازون و غلظت هیدروژن پراکساید در شکل ۸ ارائه شده است. رابطه مستقیم pH و غلظت هیدروژن پراکساید با بازده تخریب بنتازون در شکل ۸ مشاهده میشود. با افزایش غلظت هیدروژن پراکساید، مقدار تولید رادیکالهای هیدروکسیل در اثر هیدرولیز مستقیم هیدروژن پراکساید افزایش میاید که منجر به تخریب بیشتر بنتازون میشود (,Chen and Liu و 2007). نتایج حاصل با یافتههای (2003) kruithof et al. (2013)

۴- نتیجهگیری

این پژوهش نشان داد که فتوکاتالیست ترکیبی اکسید تیتانیوم و اکسید آهن بر پایه زئولیت طبیعی ایرانی (کلینوپتیلولایت) میتواند بهعنوان روشی کارآمد برای تخریب بنتازون از فاضلابهای کشاورزی و منابع آبی مورد استفاده قرار گیرد. تحلیل نتایج با استفاده از نرمافزارهای آماری بر اساس روش سطح پاسخ بیانگر این است که افزایش غلظت هیدروژن پراکساید و Hq محلول، بازده تخریب بنتازون را افزایش میدهد در حالی که با افزایش غلظت آلاینده، بازدهی تخریب کاهش می یابد.

۵- سپاسگزاری

این مقاله با همکاری و حمایت پژوهشکده محیطزیست دانشگاه اصفهان اجرا شده است. نویسندگان این مقاله بدینوسیله مراتب تقدیر و سپاس گزاری خود را اعلام مینمایند.

8- مراجع

Ahmad, R., Ahmad, Z., Khan, A.U., Mastoi, N.R., Aslam, M., and Kim, J., (2016), "Photocatalytic sys-

catalysis of a herbicide (Bentazon)", *Desalination* and Water Treatment, 57, 13632-13644.

- Heijman, S.G.J. and Hopman, R., (1999), "Activated carbon filtration in drinking water production: model prediction and new concepts", *Colloids and Surfaces A: Physicochemical and Engineering Aspects*, 151, 303-310.
- Homem, V., and Santos, L., (2011), "Degradation and removal methods of antibiotics from aqueous matrices – A review", *Journal of Environmental Management*, 92, 2304-2347.
- Jonidi-Jafari, A., Shirzad-Siboni, M., Yang, J.-K., Naimi-Joubani, M., and Farrokhi, M., (2015), "Photocatalytic degradation of diazinon with illuminated ZnO–TiO₂ composite", *Journal of the Taiwan Institute of Chemical Engineers*, 50, 100-107.
- Kannaiyan, D., Kochuveedu, S.T., Jang, Y.H., Jang, Y.J., Lee, J.Y., Lee, J., Lee, J., Kim, J., and Kim, D.H., (2010), "Enhanced photophysical properties of nanopatterned titania nanodots/nanowires upon hybridization with silica via block copolymer templated sol-gel process", *Polymers*, 2, 490.
- Kaur, T., Toor, A.P., and Wanchoo, R.K., (2015), "UVassisted degradation of propiconazole in a TiO₂ aqueous suspension: identification of transformation products and the reaction pathway using GC/MS", *International Journal of Environmental Analytical Chemistry*, 95, 494-507.
- Korkuna, O., Leboda, R., Skubiszewska-Zie'Ba, J., Vrublevs'ka, T., Gun'ko, V.M., and Ryczkowski, J., (2006), "Structural and physicochemical properties of natural zeolites: clinoptilolite and mordenite", *Microporous and Mesoporous Materials*, 87, 243-254.
- Kruithof, J.C., Kamp, P.C., Lute, N.W., Belosevic, M., and Williams, G., (2003), "Implementation of UV/ H₂O₂ treatment for inactivation of microorganisms and pesticide control", 2nd International Congress on Ultraviolet Technologies, Vienna, Austria.
- Mahamuni, N.N., and Adewuyi, Y.G., (2010), "Advanced oxidation processes (AOPs) involving ultrasound for waste water treatment: A review with emphasis on cost estimation", *Ultrasonics Sonochemistry*, 17, 990-1003.
- Mir, N.A., Haque, M.M., Khan, A., Muneer, M., and Vijayalakshmi, S., (2014) "Photocatalytic degradation of herbicide Bentazone in aqueous suspension of TiO₂: Mineralization, identification of intermediates and reaction pathways", *Environmental Technology*, 35, 407-415.
- Mukherjee, S., Tappe, W., Weihermueller, L., Hofmann, D., Köppchen, S., Laabs, V., Schroeder, T., Vereecken, H., and Burauel, P., (2016), "Dissipation of bentazone, pyrimethanil and boscalid in biochar

tems as an advanced environmental remediation: Recent developments, limitations and new avenues for applications", *Journal of Environmental Chemical Engineering*, 4, 4143-4164.

- Arimi, A., Farhadian, M., Solaimany Nazar, A.R., and Homayoonfal, M., (2016), "Assessment of operating parameters for photocatalytic degradation of a textile dye by Fe₂O₃/TiO₂/clinoptilolite nanocatalyst using Taguchi experimental design", *Research on Chemical Intermediates*, 42, 4021-4040.
- Ayranci, E., and Hoda, N., (2004), "Adsorption of bentazon and propanil from aqueous solutions at the high area activated carbon-cloth", *Chemosphere*, 57, 755-762.
- Battisha, I.K., Afify, H.H., and Ibrahim, M., (2006), "Synthesis of Fe₂O₃ concentrations and sintering temperature on FTIR and magnetic susceptibility measured from 4 to 300K of monolith silica gel prepared by sol–gel technique", *Journal of Magnetism and Magnetic Materials*, 306, 211-217.
- Beltran-Heredia, J., (1996), "Photolytic decomposition of bentazone", *Journal of Chemical Technology and Biotechnology*, 66(2), 206-212.
- Chen, S., and Liu, Y., (2007), "Study on the photocatalytic degradation of glyphosate by TiO₂ photocatalyst", *Chemosphere*, 67, 1010-1017.
- Davari, N., Farhadian, M., Solaimany Nazar, A.R., and Homayoonfal, M., (2017), "Metronidazole degradation from contaminated water using TiO₂/Fe₂O₃/ clinoptilolite nanophotocatalyst", *Iranian Chemical Engineering Journal*, 15, 51, (In Persian).
- De, A., Bose, R., Kumar, A., and Mozumdar, S., (2014), Chapter 2: Worldwide Pesticide Use. *Targeted Delivery of Pesticides Using Biodegradable Polymeric Nanoparticles, Chapter 2: Worldwide pesticide use*, Springer Briefs in Molecular Science.
- Esmaili, Z., Cheshmberah, F., Solaimany Nazar, A.R., and Farhadian, M., (2017), "Treatment of florfenicol of synthetic trout fish farm wastewater through nanofiltration and photocatalyst oxidation", *Environmental Technology*, 38, 2040-2047.
- Fadaei, A., Dehghani, M.H., Nasseri, S., Mahvi, A.H., Rastkari, N., and Shayeghi, M., (2012), "Organophosphorous pesticides in surface water of Iran", *Bulletin of Environmental Contamination and Toxi*cology, 88, 867-869.
- Faramarzpour, M., Vossoughi, M., and Borghei, M., (2009), "Photocatalytic degradation of furfural by titania nanoparticles in a floating-bed photoreactor", *Chemical Engineering Journal*, 146, 79-85.
- Gholami, M., Shirzad-Siboni, M., Farzadkia, M., and Yang, J.-K., (2016) "Synthesis, characterization, and application of ZnO/TiO₂ nanocomposite for photo-

سال دوم، شماره ۳، پاییز ۱۳۹٦

and digestate based soil mixtures for biopurification systems", *Science of The Total Environment*, 544, 192-202.

- Njoku, V.O., Islam, M.A., Asif, M., and Hameed, B.H., (2014), "Utilization of sky fruit husk agricultural waste to produce high quality activated carbon for the herbicide bentazon adsorption", *Chemical Engineering Journal*, 251, 183-191.
- Pourata, R., Khataee, A.R., Aber, S., and Daneshvar, N., (2009), "Removal of the herbicide Bentazon from contaminated water in the presence of synthesized nanocrystalline TiO₂ powders under irradiation of UV-C light", *Desalination*, 249, 301-307.
- Seck, E.I., Doña-Rodríguez, J.M., Fernández-Rodríguez, C., González-Díaz, O.M., Araña, J., and Pérez-Peña, J., (2012), "Photocatalytical removal of bentazon using commercial and sol–gel synthesized nanocrystalline TiO₂: Operational parameters optimization and toxicity studies", *Chemical Engineering Journal*, 203, 52-62.
- Wang, C., Shi, H., and Li, Y., (2011) "Synthesis and characteristics of natural zeolite supported Fe³⁺-TiO₂ photocatalysts", *Applied Surface Science*, 257, 6873-6877.
- Wei, X., Gao, N., Li, C., Deng, Y., Zhou, S., and Li, L., (2016), "Zero-valent iron (ZVI) activation of persulfate (PS) for oxidation of bentazon in water", *Chemical Engineering Journal*, 285, 660-670.
- Yalçın, Y., Kılıç, M., and Çınar, Z., (2010), "Fe⁺³-doped TiO₂: A combined experimental and computational approach to the evaluation of visible light activity", *Applied Catalysis B: Environmental*, 99, 469-477.
- Zazouli, M.A., Ghanbari, F., Yousefi, M., and Madihi-Bidgoli, S., (2017), "Photocatalytic degradation of food dye by Fe₃O₄–TiO₂ nanoparticles in presence of peroxymonosulfate: The effect of UV sources", *Journal of Environmental Chemical Engineering*, 5, 2459-2468.

سال دوم، شماره ۳، پاییز ۱۳۹٦